

**KIRSAL MİMARİNİN EĞİTİM YAPILARINA YANSIMASI VE
İŞLEVLENDİRME ÖNERİSİ: ESKİPAZAR HAMZALAR KÖY OKULU
ÖRNEĞİ**

*Reflection of Rural Architecture in Educational Buildings and an Adaptive Reuse
Proposal: The Case of Hamzalar Village School, Eskipazar*

Büşra Arslan¹, Elif Çetin²

Makale Bilgisi	Özet
Araştırma Makalesi	Cumhuriyet döneminde kırsal yerleşmelerde inşa edilen köy okulları, dönemin eğitim politikalarını, mimari anlayışını ve kırsal yaşam kültürünü yansıtan önemli kültürel miras öğeleridir. Ancak taşınmalı eğitim sisteminin yaygınlaşması ve kırsal nüfusun azalmasıyla birlikte bu yapıların büyük bölümü işlevini yitirmiş ve zamanla fiziksel bozulmalara uğramıştır. Bu bağlamda, Karabük ili Eskipazar ilçesi Hamzalar köyünde bulunan iki katlı ahşap köy okulunun tarihsel gelişimi, mimari özellikleri ve mevcut korunma durumu incelenerek sürdürülebilir kullanımına yönelik bir yeniden işlevlendirme önerisi geliştirilmiştir. Çalışma kapsamında yapı, tarihsel, mekânsal ve yapısal özellikleri bakımından değerlendirilmiş; özgün plan kurgusu, bağdadi yapı sistemi ve karakteristik mimari elemanları analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, Hadrianopolis Antik Kenti'nin kültür turizmi potansiyeli de dikkate alınarak yapının yeniden kullanımına yönelik bir öneri geliştirilmiştir. Hamzalar köyündeki eski köy okulunun konuk evi olarak yeniden işlevlendirilmesi, yerleşke içerisindeki diğer yapıların ise mevcut kullanımları korunarak önerilen yeni işleve katkı sağlayacak biçimde değerlendirilmesi öngörülmüştür.
Gönderilme: 15 Temmuz 2026 Kabul: 11 Ağustos 2026 Yayın: 25 Ağustos 2026	
Anahtar kelimeler: Eskipazar, Hamzalar köyü, Kırsal mimari, Köy okulu, Yeniden işlevlendirme	
Article Information	Abstract
Research Article	Village schools constructed in rural settlements during the Republican period constitute important cultural heritage assets that reflect the educational policies, architectural approaches, and rural way of life of their time. However, the widespread adoption of the transportation-based education system and the decline in rural populations have caused many of these buildings to lose their original functions and undergo physical deterioration over time. In this context, the historical development, architectural characteristics, and current conservation condition of a two-storey timber village school in Hamzalar village, Eskipazar District, Karabük Province, were examined, and an adaptive reuse proposal was developed to support its sustainable use. The building was evaluated in terms of its historical, spatial, and structural characteristics, with particular attention given to its original plan configuration, bağdadi construction system, and distinctive architectural elements. Based on the findings, a reuse proposal was developed by considering the cultural tourism potential of Hadrianopolis Ancient City. The former village school in Hamzalar was proposed to be converted into a guesthouse, while the other buildings within the site were retained in their existing functions and considered as complementary components of the proposed new use.
Received: July 15, 2026 Accepted: August 11, 2026 Published: August 25, 2026	
Keywords: Adaptive reuse, Eskipazar, Hamzalar village Rural architecture, Village school	

Kaynak Cite : Arslan, B. & Çetin, E. (2026). Kırsal mimarinin eğitim yapılarına yansımaları ve işlevlendirme önerisi: Eskipazar Hamzalar köy okulu örneği. *Lokum Sanat ve Tasarım Dergisi*, 4(2), 343-360.

İntihal Plagiarism : Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve yayın öncesi intihal taraması yapılmıştır. This article has been reviewed by at least two reviewers and checked for plagiarism before publication.

¹ Dr. Yüksek Mimar, Karabük Üniversitesi, busraarslan176@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6224-6079

² Öğr. Gör. Dr., Karabük Üniversitesi, elifcetin@karabuk.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2037-9807

GİRİŞ

Kırsal mimari, yerel toplulukların doğal çevre, iklim koşulları, mevcut malzeme olanakları ve toplumsal yaşam biçimleri doğrultusunda uzun yıllar içerisinde geliştirdikleri geleneksel yapı üretim kültürünün önemli bir bileşenidir (Özkan, 1979). Kırsal yerleşmeler yalnızca konutlardan oluşan fiziksel çevreler olmayıp, toplumların sosyal yapısını, üretim ilişkilerini ve kültürel kimliğini yansıtan önemli kültürel miras alanlarıdır (Kantar, 1998). Doğal çevre ile yapılı çevre arasındaki uyum, yerel malzeme kullanımı ve geleneksel yapım teknikleri kırsal yerleşimlerin karakterini belirleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır (Eminağaoğlu ve Çevik, 2007). Bu kırsal mirasın önemli bileşenlerinden biri olan eğitim yapıları, bulundukları yerleşmelerin yalnızca eğitim gereksinimini karşılayan yapılar olmayıp, aynı zamanda dönemin sosyal, kültürel ve mimari özelliklerini yansıtan kamusal yapılar olarak değerlendirilmektedir.

Eğitim yapıları, yalnızca öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü fiziksel mekânlar değildir. Kullanıcılarının yaşam kalitesi, öğrenme süreçleri ve sosyal gelişimleri üzerinde belirleyici etkiye sahip yapılardır. Yapının konumu, kapasitesi, mekânsal organizasyonu, doğal aydınlatması, donatıları, renk ve malzeme tercihleri gibi tasarım bileşenleri eğitim ortamının niteliğini doğrudan etkilemektedir (Al Şensoy ve Yetim, 2023). Bunun yanında eğitim kurumları, tarih boyunca devletlerin toplumsal dönüşüm politikalarının uygulanmasında önemli araçlardan biri olmuş, özellikle modern ulus-devletlerin inşa sürecinde ideolojik ve kültürel işlevler üstlenmiştir (Karacabey ve Topçu, 2025). Türkiye’de Cumhuriyet’in ilanıyla birlikte eğitim alanında gerçekleştirilen reformlar, modernleşme politikalarının temel unsurlarından biri olarak değerlendirilmiştir. Nüfusun büyük bölümünün kırsal alanlarda yaşadığı bu dönemde okuryazarlık oranının artırılması amacıyla eğitim yatırımları öncelikle köylere yönlendirilmiş, böylece eğitim yalnızca bireysel gelişimi destekleyen bir hizmet olmaktan çıkarak yeni toplumsal düzenin oluşturulmasında temel araçlardan biri hâline gelmiştir (Kul, 2011).

Bu doğrultuda gerçekleştirilen eğitim seferberliği kapsamında köy okulları yalnızca temel eğitimin verildiği yapılar olarak değil, Cumhuriyet’in çağdaşlaşma anlayışını kırsal yerleşmelere taşıyan kamusal yapılar olarak da önem kazanmıştır. 1923-1950 yılları arasında yaklaşık 18 bin köy ilkokulunun inşa edilmesi, Cumhuriyet’in kırsal kalkınma ve eğitim politikalarının mimari alandaki en somut yansımalarından biri olmuştur (Karacabey ve Topçu, 2025). Cumhuriyet’in ilk yıllarında kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu, 6 Mart 1924 tarihli ve 63 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş; bu düzenlemeyle eğitim sistemi merkezileştirilerek köylerde okul yapımına ilişkin yasal ve kurumsal altyapı oluşturulmuştur (Resmî Gazete, 1924). Bu süreçte Maarif Vekâleti bünyesinde hazırlanan tip projeler sayesinde ülke genelinde ekonomik, uygulanabilir ve farklı coğrafi koşullara uyarlanabilir okul yapılarının inşa edilmesi hedeflenmiştir (Cengizkan, 2024). Ernst A. Egli, Bruno Taut ve Clemens Holzmeister gibi mimarların katkılarıyla geliştirilen bu projeler, modern mimarlık ilkelerini yerel malzeme ve yapım teknikleriyle birleştirerek Cumhuriyet’in eğitim politikalarının mekânsal karşılığını oluşturmuştur (Yıldız, 2022; Karacabey ve Topçu, 2025).

Günümüzdeyse, taşınalı eğitim sisteminin yaygınlaşması, kırsal nüfusun azalması ve eğitim politikalarında yaşanan değişimler sonucunda birçok köy okulu işlevini kaybetmiştir. Uzun yıllar kullanılmayan bu yapılar bakım eksikliği nedeniyle fiziksel bozulmalara maruz kalmış, bazıları tamamen ortadan kalkarken bazıları ise özgün mimari özelliklerini büyük ölçüde koruyabilmiştir. Buna karşın köy okulları, Cumhuriyet

döneminin eğitim politikalarını ve kırsal yaşam belleğini günümüze taşıyan önemli kültür varlıkları olmaları nedeniyle korunması gereken mimari miras unsurları arasında değerlendirilmektedir.

Cumhuriyet dönemi köy okulları üzerine gerçekleştirilen araştırmalar, ağırlıklı olarak tip projeler, mimari özellikler, korunma sorunları ve yeniden işlevlendirme yaklaşımları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Özbek (2019), erken Cumhuriyet döneminde uygulanan köy okulu tip projelerini inceleyerek 1928-1945 yılları arasında üç temel plan tipinin kullanıldığını ortaya koymuştur. Kul (2011), tip projelerin uygulama sürecinde yerel koşullara bağlı olarak çeşitli farklılaşmalar gösterdiğini belirtirken, Dere ve Oral (2020) Ernst A. Egli'nin köy okulu projelerini ekonomik yapı, malzeme olanakları ve eğitim gereksinimleri açısından değerlendirmiştir. Türkmen (2022) ve Yıldız (2022), Denizli örnekleri üzerinden köy okullarında yerel malzeme kullanımı ile tip projelerin bölgesel uyarlamalarını incelemiştir; Yıldız (2014) ise bu yapıların mimari değerlerinin yanı sıra toplumsal bellek açısından da korunması gereken kültür varlıkları olduğunu vurgulamıştır.

Son yıllarda gerçekleştirilen çalışmalar, köy okullarının belgelenmesi ve yeniden değerlendirilmesine yönelik farklı yaklaşımlar ortaya koymaktadır. Karataş (2021), Safranbolu'da bulunan köy ilkokulları ve öğretmen lojmanlarını koruma sorunları açısından incelemiştir; saha çalışmaları sonucunda tespit edilen okul yapılarının mevcut durumlarını belgeleyerek Kadıbükü Köyü İlkokulu için restorasyon ve yeniden işlevlendirme önerileri getirmiştir. Karacabey ve Topçu (2025), Ardahan'daki lojmanlı köy okullarını mimari özellikleri ve yeniden kullanım potansiyelleri açısından değerlendirmiştir. Ceylan ve Ertek (2026) ise Ankara ili Nallıhan ilçesindeki Çomak Köyü İlkokulu'nu inceleyerek tip proje uygulamalarının yerel yapı teknikleriyle nasıl farklılaştığını ortaya koymuş, yapının özgün iç mekân elemanlarının korunmasının önemine dikkat çekmiştir. Aktürk (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise Çanakkale'deki kullanılmayan köy okulları analiz edilerek bu yapıların yeniden işlevlendirilmesinin kırsal mimari mirasın korunmasına katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Bunun yanında Al Şensoy ve Yetim (2023), eğitim yapılarında ahşap malzeme kullanımını değerlendirmiş; ahşabın kullanıcı konforu, sürdürülebilirlik, iç mekân kalitesi ve öğrenme ortamının niteliği üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koymuştur. Bu değerlendirmeler, ahşap yapı karakteri taşıyan kırsal okul yapılarının korunmasının yalnızca kültürel miras açısından değil, mimari ve çevresel sürdürülebilirlik bakımından da önem taşıdığını göstermektedir.

Literatürde yer alan çalışmalar Cumhuriyet dönemi köy okullarının tarihsel gelişimi, tip projeleri ve mimari özelliklerine ilişkin önemli bilgiler sunmakla birlikte, Cumhuriyet döneminde inşa edilen ve günümüzde kullanılmayan kırsal okul yapılarının belgelenmesine yönelik araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, Karabük ili Eskipazar ilçesi Hamzalar köyünde bulunan ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında inşa edilen ahşap köy okuluna ilişkin literatürde herhangi bir bilimsel belgelemeye veya mimari incelemeye rastlanmamaktadır. Literatürdeki benzer çalışmaların ağırlıklı olarak tarihsel gelişim, tip proje uygulamaları, mimari özellikler ve koruma sorunları üzerinde yoğunlaştığı görülürken, bu araştırmada yapı, içinde bulunduğu yerleşke ve yakın çevresindeki kültürel miras değerleriyle birlikte ele alınmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Hamzalar köyünde bulunan eski köy okulunun tarihsel gelişimini, mevcut fiziksel durumunu ve mimari özelliklerini belgeleyerek değerlendirmek; elde edilen bulgular doğrultusunda yapının korunmasına yönelik bir yeniden işlevlendirme önerisi geliştirmektir. Bu kapsamda yapının mevcut durumu yerinde incelenmiş, plan ve yerleşim

özellikleri analiz edilmiş; yapının lokasyonu ile Hadrianopolis Antik Kenti'nin kültür turizmi potansiyeli dikkate alınarak eski köy okulunun konuk evi olarak yeniden işlevlendirilmesi ve yerleşkedeki diğer yapıların mevcut kullanımları korunarak bütüncül bir yerleşke önerisi geliştirilmiştir. Bu yönüyle çalışma, Cumhuriyet dönemi kırsal eğitim yapılarının belgelenmesine katkı sunmasının yanı sıra, kültürel mirasın korunması, yeniden işlevlendirme ve kırsal turizmin birlikte ele alındığı bütüncül bir koruma yaklaşımı ortaya koymaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırmada, Karabük ili Eskipazar ilçesi Hamzalar köyünde bulunan Cumhuriyet dönemi ahşap köy okulunun mimari özellikleri, mevcut korunma durumu ve yeniden kullanım potansiyeli bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. Araştırma süreci; yapının belgelenmesi, mimari analizinin gerçekleştirilmesi ve yeniden işlevlendirme önerisinin geliştirilmesi olmak üzere üç temel aşamada yürütülmüştür.

İlk aşamada yapının tarihsel gelişimi ve mevcut durumu yerinde incelenmiş; plan kurgusu, mekânsal organizasyonu, yapım sistemi, malzeme özellikleri ve özgün mimari elemanları belgelenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda yapının plan, cephe ve yerleşke ölçeğindeki mekânsal özellikleri değerlendirilmiş; özgünlük düzeyi ile korunma durumu analiz edilmiştir. İkinci aşamada Cumhuriyet dönemi köy okulları, kırsal mimari ve yeniden işlevlendirme konularına ilişkin ulusal ve uluslararası literatür incelenerek yapının mimari özellikleri benzer çalışmalar ışığında değerlendirilmiştir. Böylece yapının hem Cumhuriyet dönemi kırsal eğitim yapıları içerisindeki yeri hem de korunması gereken mimari nitelikleri ortaya konulmuştur. Son aşamada ise yapı ve yakın çevresine ilişkin elde edilen veriler birlikte değerlendirilmiş; Hadrianopolis Antik Kenti'nin kültür turizmi potansiyeli, yerleşkenin mevcut kullanım biçimi ve yapının fiziksel özellikleri dikkate alınarak yeniden işlevlendirme önerisi geliştirilmiştir. Öneri oluşturulurken yapının özgün plan şeması, taşıyıcı sistemi ve karakteristik mimari elemanlarının korunması temel ilke olarak benimsenmiş, yeni işlevin mevcut yapıya en az müdahaleyle uygulanabilir olmasına özen gösterilmiştir.

HAMZALAR KÖYÜNDEKİ ESKİ KÖY OKULUNUN TARİHSEL VE MİMARİ ANALİZİ

Karabük ilinin Eskipazar ilçesine bağlı Hamzalar köyü, ilçe merkezinin güneybatısında yer almakta olup (Görsel 1), Merkez, Karşı, Bürnük, Seviller ve Tire olmak üzere beş mahalleden oluşmaktadır. Çalışmaya konu olan köy okulu, Hamzalar Merkez Mahallesi'nde bulunmaktadır.

Görsel 1. Hamzalar köyü konumu

Yapının inşa tarihine ilişkin herhangi bir kitabe veya arşiv belgesine ulaşılammış olup, köy sakinleriyle gerçekleştirilen sözlü görüşmeler doğrultusunda okulun Cumhuriyet'in ilk yıllarında inşa edildiği ve yaklaşık 1980'li yıllara kadar eğitim yapısı olarak hizmet verdiği tespit edilmiştir. Daha sonraki yıllarda aynı yerleşke içerisinde yeni okul binasının inşa edilmesiyle eğitim faaliyetleri bu yapıya taşınmış, eski okul ise işlevini kaybetmiştir.

Uzun yıllardır kullanılmayan yapı günümüzde terk edilmiş durumdadır. Düzenli bakım ve onarım görmemesi nedeniyle çeşitli fiziksel bozulmalar meydana gelmiş olmakla birlikte, yapının genel kütlesi, plan organizasyonu ve birçok özgün mimari öğesi günümüze kadar ulaşabilmiştir (Görsel 2).

Görsel 2. Hamzalar köy okulu

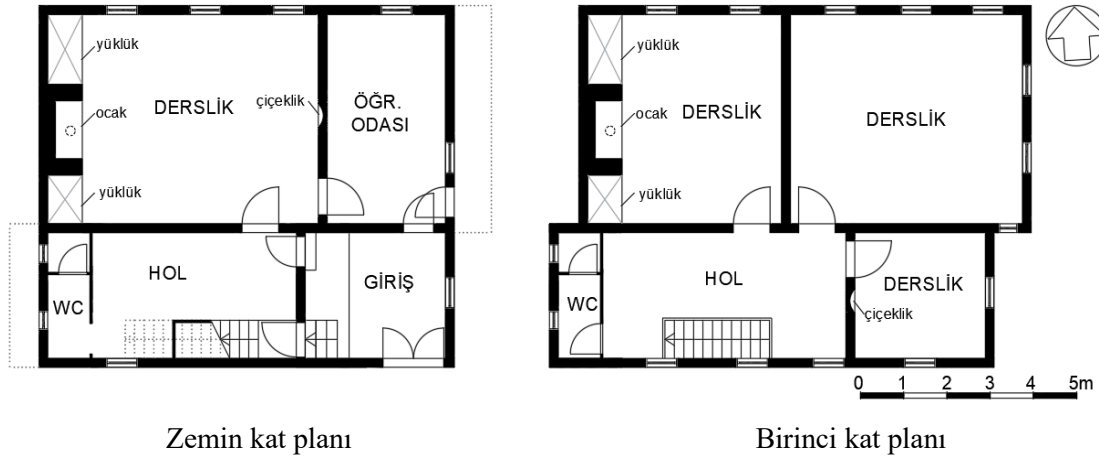
Eski köy okulu, köy merkezinde eğitim yapılarının bulunduğu ortak bir yerleşke içerisinde yer almaktadır. Yerleşkeye ulaşım köy içi yollar aracılığıyla sağlanmaktadır. Eski okul binası yerleşkenin kuzey kesiminde, yeni okul binası ise güneydoğusunda kalmaktadır. Yerleşkede eski okul binasının yanı sıra daha sonraki yıllarda inşa edilen yeni okul binası, öğretmen lojmanı olarak kullanılan yapı ve bağımsız olarak konumlandırılmış bir tuvalet yapısı bulunmaktadır. Günümüzde yeni okul binası köy halkının etkinlik zamanlarında yemekhane, oturma vs. amaçlarla kullanılmaya devam ederken, eski lojman yapısı köy muhtarlığı olarak hizmet vermektedir. Tuvalet yapısı ise yerleşke içerisindeki bağımsız yardımcı yapı niteliğini sürdürmektedir (Görsel 3).

Görsel 3. Köy okulu yerleşkesi vaziyet planı

Eski köy okulu, taş temel üzerine iki katlı olarak inşa edilmiş ahşap taşıyıcı sisteme sahiptir. Yapının plan kurgusu, eğitim işlevinin gerektirdiği mekânsal ihtiyaçlara

cevap verecek biçimde sade ve işlevsel bir anlayışla düzenlenmiştir. Zemin kata güney cephesinde yer alan ana girişten ulaşılmaktadır. Girişten, hem öğretmen odası olarak değerlendirilen mekâna hem de iki basamak ile yükseltilmiş hol aracılığıyla dersliğe ve ıslak hacimlere erişim sağlamaktadır. Zemin katta yapının en büyük dersliğinin batı duvarında iki adet yüklük ile bunların arasında bir ocak yer almakta; doğu duvarında ise yörede “çiçeklik” olarak adlandırılan niş bulunmaktadır. Bu elemanlar, dönemin kırsal okul yapılarında yalnızca eğitim işlevine değil, mekânın ısıtılması, depolama gereksinimi ve günlük kullanım ihtiyaçlarına da cevap veren çok işlevli bir düzenleme anlayışını yansıtmaktadır. Derslik, kuzey cephesinde yer alan pencereler sayesinde doğal aydınlatma ve havalandırmadan yararlanmaktadır. Kattaki ıslak hacimler ise yapının kuzeybatı köşesinde, dersliklerden bağımsız bir şekilde planlanmıştır (Görsel 4).

Görsel 4. Hamzalar köy okulu kat planları

Birinci kattaki plan şeması zemin kattan farklılık göstermektedir (Görsel 4). Katın güneyinde zemin kat planının devamı niteliğindeki merdiven ve hol yer alırken (Görsel 5), bu katta da büyük bir derslik olmak üzere üç derslik bulunmaktadır. Kuzeybatı cephesinde yer alan derslikte de zemin katta olduğu gibi batı duvarı boyunca iki adet yüklük ve bir ocak yer almaktadır.

Görsel 5. Zemin kat ve birinci kattaki holler

Kuzeydoğu cephesinde yer alan büyük derslikte ise iki cepheden doğal aydınlatma ve havalandırma sağlanmış olup, mekân büyüklüğünde orta çıkma ile doğu cephesi boyunca genişletilmiştir. Zemin kattaki derslikle benzer biçimde tasarlanan bu düzenleme, yapının plan şemasında mekânsal sürekliliğin korunduğunu göstermektedir.

Katın güneybatısında bulunan tuvalet de batı cephesinde mekân genişliğinde orta çıkma şeklinde cephede hareketlilik sağlamıştır. Çıkmalarda da özgün cephe kaplaması kullanılmış olup, payandalar ile desteklenmektedir (Görsel 6).

Görsel 6. Tuvalet ve derslik çıkmaları

Dersliklerin plan içerisindeki konumu doğal aydınlatmadan en yüksek düzeyde yararlanacak biçimde düzenlenmiş olup, pencere açıklıkları cephe boyunca dengeli bir dağılım göstermektedir. Yapı içerisinde geleneksel konutlarda yaygın olarak kullanılan yüklük, ocak ve çiçeklik gibi özgün iç mekân elemanlarının günümüze ulaşmış olması (Görsel 7), dönemin kırsal okul yapılarında görülen mekânsal düzenlemelerin korunmuş örneklerinden biri olduğunu göstermektedir.

Görsel 7. Çiçeklik örnekleri

Yapının dolaşım şeması merkezi hol etrafında şekillenmekte ve yapının güneyinde yer alan tek kollu sahanlıklı ahşap bir merdiven ile katlar arasındaki ulaşım sağlanmaktadır. Zemin kat ve üst kat arasında bağlantıyı sağlayan merdivene girişten 4 basamak ile ulaşılan sahanlık kapısından erişilmektedir (Görsel 8).

Görsel 8. Ahşap merdiven görüntüleri

Yapının taşıyıcı sistemi incelendiğinde zemin ve tavan döşemelerinde ahşap malzeme kullanıldığı, duvarlarda ise ahşap karkas taşıyıcı sistem üzerine bağdadi tekniğinin uygulandığı görülmektedir. Taşıyıcı sistemde ahşap dikmeler ve yatay

elemanlar üzerine uygulanan bağdadi çıtaları, kireç esaslı sıva ile kaplanmıştır. Günümüzde sıva dökülmelerinin görüldüğü bölümlerde bağdadi dokusunun okunabiliyor olması, yapım tekniğinin belirlenmesine olanak sağlamaktadır (Görsel 9).

Görsel 9. Sıva dökülmeleri ile okunan bağdadi tekniği

Bazı dersliklerde ahşap tavan kaplamaları bulunurken (Görsel 11) bazı dersliklerde görülen ahşap tavanlar ise yalnızca üst örtüyü kapatan yapı elemanı olmanın ötesinde, mekânın estetik karakterini belirleyen önemli iç mekân bileşenleridir. Geometrik düzen içerisinde oluşturulan ahşap kaplama sistemi, merkezde yer alan yıldız motifli tavan göbeği ile vurgulanmıştır. Bu düzenleme, dönemin kırsal eğitim yapılarında işlevselliğin yanı sıra ahşap işçiliğine verilen önemi de ortaya koymaktadır (Görsel 10).

Görsel 10. Yapının özgün ahşap tavanları ve tavan göbeği detayı

Bununla birlikte, iç mekânlarda yapılan gözlemler sonucunda bazı dersliklerde sonradan uygulanmış asma tavan sistemleri tespit edilmiştir. Yapının özgün kat yüksekliği yaklaşık 3,20 m olmasına karşın, yaklaşık 0,90 m yüksekliğinde oluşturulan asma tavan uygulaması nedeniyle kullanım yüksekliği yaklaşık 2,30 m'ye düşürülmüştür. Bu müdahalenin özellikle dersliklerin hem daha kolay ısıtılabilmesi ve hem de ısıнын korunabilmesi amacıyla gerçekleştirildiği düşünülmektedir (Görsel 11).

Görsel 11. Asma tavan uygulaması

Yapının kapı ve pencere doğramalarında da ahşap malzeme kullanılmıştır. Ana girişte çift kanatlı kapı kullanılırken, iç mekânlarda ve diğer girişlerde tek kanatlı kapılar

tercih edilmiştir. Kapıların özgün doğramalarının önemli ölçüde korunmuş olması yapının özgün karakterinin günümüze ulaşmasına katkı sağlamaktadır (Görsel 12).

Görsel 12. Ahşap kapı örnekleri

Pencerelerde ise ahşap giyotin pencere sistemi uygulanmıştır (Görsel 13). Pencere parapet yükseklikleri günümüzde yaygın kullanılan parapet yüksekliğine yakın ölçüde, 0,90 m yüksekliğindedir. Pencereler, yapının işlevinin bir gereği olarak mekâna fazlaca ışık sağlayabilmeleri amacıyla 120 cm yüksekliğinde yapılmıştır. Günümüzde özgünlüğünü koruyan bazı pencere doğramalarının yerinden söküldüğü veya düştüğü görülmektedir.

Görsel 13. Ahşap pencere örnekleri

Yapı içerisinde halen eğitim işlevine ait çeşitli eğitim materyalleri bulunmaktadır. Dersliklerde bulunan eski eğitim haritaları, yazı tahtaları ve benzeri eğitim materyalleri, yapının uzun yıllar eğitim yapısı olarak kullanıldığını gösteren önemli kültürel belgeler niteliğindedir (Görsel 14). Bu elemanlar, yapının yalnızca mimari özelliklerini değil, aynı zamanda eğitim tarihine ilişkin somut izlerini de günümüze taşımaktadır.

Görsel 14. Özgün eğitim elemanları

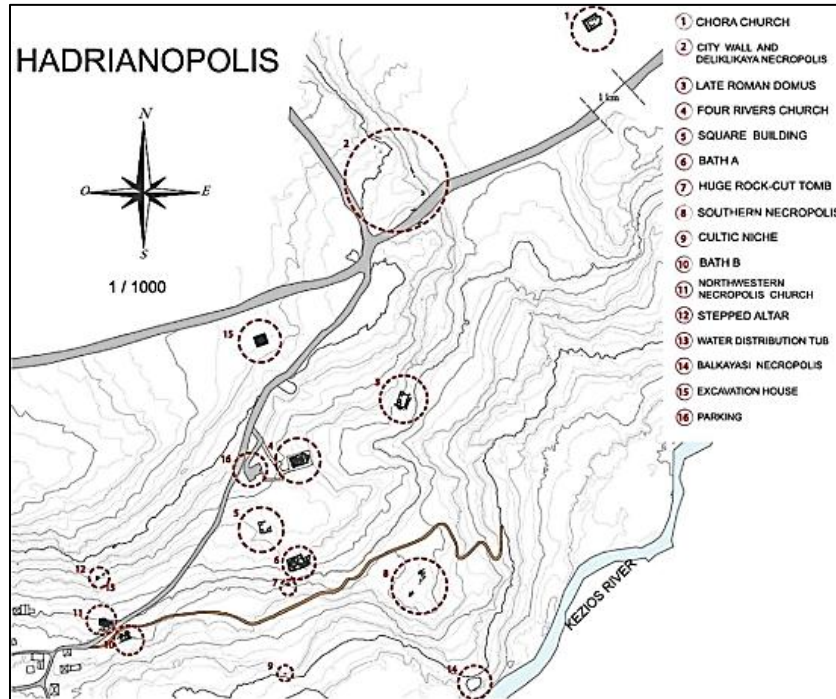
Yapının günümüze ulaşan özgün plan kurgusu, taşıyıcı sistemi, ahşap iç mekân elemanları ve eğitim işlevine ilişkin izleri, korunması gereken başlıca mimari değerler arasında değerlendirilmektedir. Bununla birlikte uzun yıllardır kullanılmaması nedeniyle yapı giderek artan fiziksel bozulmalarla karşı karşıyadır. Bu durum yapının korunmasını sağlayacak sürdürülebilir bir yeniden işlevlendirme yaklaşımını gerekli kılmaktadır.

YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİNE YÖNELİK ÖNERİ

Kültür varlıklarının korunmasında yeniden işlevlendirme, yapının özgün kimliğini koruyarak kullanımını sürdüren ve fiziksel devamlılığını sağlayan temel koruma yaklaşımlarından biri olarak kabul edilmektedir. Uzun süre kullanılmayan tarihi yapılar, bakım eksikliği nedeniyle zaman içerisinde çeşitli fiziksel bozulmalara maruz kalmakta ve özgün niteliklerini kaybetme riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle, yapının yeni bir işleve kavuşturularak yaşatılması, koruma sürecinin önemli araçlarından biri olarak değerlendirilmektedir (Ahunbay, 1996). Uluslararası koruma ilkeleri de tarihi yapıların uygun işlevlerle kullanılmasını desteklemektedir. Venedik Tüzüğü'nün 5. maddesinde, anıtların korunmasının, toplumsal yarar sağlayacak bir işleve kavuşturulmalarıyla kolaylaştırılabileceği belirtilmekte; ancak yeni kullanımın yapının plan şeması, bezeme özellikleri ve mimari karakterine zarar vermemesi gerektiği vurgulanmaktadır (ICOMOS, 1964).

Çalışma kapsamında geliştirilen öneri, yalnızca eski köy okulunun yeniden kullanılmasını değil, aynı yerleşke içerisinde bulunan diğer yapıların mevcut kullanım düzenini koruyarak bütüncül bir yerleşke organizasyonu oluşturmayı hedeflemektedir. Yerleşkenin yeniden işlevlendirilmesine yönelik kararların oluşturulmasında, Hamzalar köyünün yakın çevresindeki kültürel miras değerleri de dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda, öneri geliştirilirken yerleşkenin mevcut kullanım biçimi, yapıların korunma durumu ve yakın çevrede bulunan Hadrianopolis Antik Kenti'nin oluşturduğu kültür turizmi potansiyeli birlikte değerlendirilmiştir.

Hadrianopolis Antik Kenti, günümüzde Karabük ili Eskipazar ilçesi sınırları içerisinde yer almakta olup antik dönemde geniş bir yerleşim alanına ve bu yerleşime bağlı çok sayıda kırsal yerleşmeye sahip bir kent olarak tanımlanmaktadır. Kentte gerçekleştirilen ilk bilimsel kazılar 2003 yılında Dört Nehir Kilisesi'nde başlamış, daha sonraki yıllarda farklı araştırma ekipleri tarafından sürdürülen çalışmalar sonucunda çok sayıda mimari kalıntı ortaya çıkarılmıştır (Çelikbaş, 2023) (Görsel 15).

Görsel 15. Hadrianopolis Antik Kenti'nin genel yerleşim planı

Kaynak: (Çelikbaş, 2023)

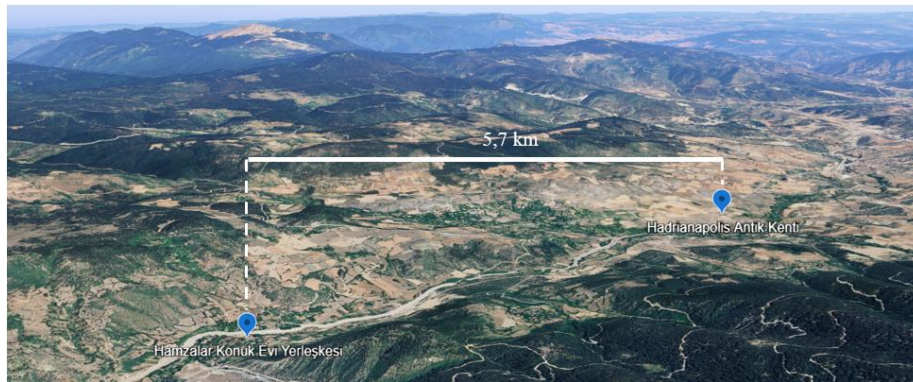
Arkeolojik araştırmalar sonucunda ortaya çıkarılan kiliseler, mozaikler, hamam yapıları, kaya mezarları ve diğer mimari kalıntılar, Hadrianopolis'i günümüzde sadece Eskipazar ilçesinin değil, Karabük'ün ve hatta bölgenin öne çıkan kültürel miras alanlarından biri hâline getirmiştir (Görsel 16). Son yıllarda kazı ve koruma çalışmalarının sürdürülmesiyle birlikte antik kente yönelik ziyaretçi ilgisinin artması, çevresindeki kırsal yerleşmeler açısından da yeni kullanım olanakları oluşturabilecek bir potansiyel ortaya çıkarmaktadır.

Görsel 16. Hadrianopolis Antik Kenti'nden genel görünüm

Hadrianopolis Antik Kenti idari olarak Eskipazar ilçesi sınırları içerisinde yer almakla birlikte, ilçe merkezinde değil, merkeze yaklaşık 5,5 km uzaklıkta konumlanmaktadır. Bu nedenle antik kenti ziyaret eden kullanıcılar açısından ilçe merkezi ile Hamzalar Köyü arasında ulaşım mesafesi bakımından önemli bir farklılık bulunmamaktadır. Dolayısıyla konaklama gereksiniminin yalnızca ilçe merkezinde karşılanması zorunlu olmayıp, özgün kırsal dokusunu koruyan Hamzalar Köyü gibi yakın çevredeki yerleşmeler de alternatif konaklama alanları olarak değerlendirilebilmektedir.

Bu çalışma kapsamında yeniden işlevlendirilmesi önerilen Hamzalar Konuk Evi Yerleşkesi, Hadrianopolis Antik Kenti'ne yaklaşık 5,7 km uzaklıkta yer almaktadır (Görsel 17). Yerleşke ile antik kent arasındaki kısa ulaşım mesafesi, ziyaretçilerin konaklama ve yeme-içme gereksinimlerinin kırsal yerleşim içerisinde karşılanabilmesine olanak sağlamaktadır. Bunun yanında Hamzalar köyünün geleneksel yerleşim dokusunu ve kırsal karakterini büyük ölçüde korumuş olması, ziyaretçilere yalnızca konaklama hizmeti sunmanın ötesinde, yerel yaşamı deneyimleyebilecekleri alternatif bir kırsal turizm ortamı oluşturma potansiyeli taşımaktadır.

Görsel 17. Hamzalar Konuk Evi Yerleşkesi ve Hadrianopolis Antik Kenti konumları

Kaynak: (Google Earth (2026)'ten düzenlenmiştir)

Bu kapsamda geliştirilen öneri yalnızca eski köy okulunu değil, aynı yerleşke içerisinde bulunan tüm yapıların birlikte değerlendirilmesine yöneliktir. Yerleşkenin mevcut kullanım biçimi incelendiğinde, yeni okul binasının köy halkı tarafından toplu yemek organizasyonları, sosyal etkinlikler ve ortak buluşmalar için kullanılmaya devam ettiği; eski öğretmen lojmanının muhtarlık işlevini sürdürdüğü ve bağımsız tuvalet

yapısının ortak kullanıma hizmet verdiği görülmektedir. Bu durum, yerleşkenin tamamen terk edilmiş bir alan olmadığını, aksine köy yaşamının önemli kamusal odaklarından biri olmayı sürdürdüğünü göstermektedir (Görsel 18).

Muhtarlık

Restoran-Kafeterya

Hela

Görsel 18. Yerleşkede mevcut işlevleri korunarak kullanılmaya devam etmesi önerilen yapılar

Bu nedenle öneri geliştirilirken köy halkı tarafından benimsenmiş mevcut kullanım biçimlerinin korunması temel yaklaşım olarak kabul edilmiştir. Eski öğretmen lojmanının muhtarlık işleviyle kullanılmaya devam etmesi, bağımsız tuvalet yapısının mevcut kullanımını sürdürmesi ve yeni okul binasının mevcut sosyal kullanımını destekleyecek şekilde restoran-kafeterya olarak düzenlenmesi öngörülmüştür. Böylece hem köy halkının kullanımına hizmet eden sosyal mekânlar korunmuş hem de yerleşkeye gelecek ziyaretçilerin yeme-içme gereksinimlerinin karşılanmasına olanak sağlanmıştır.

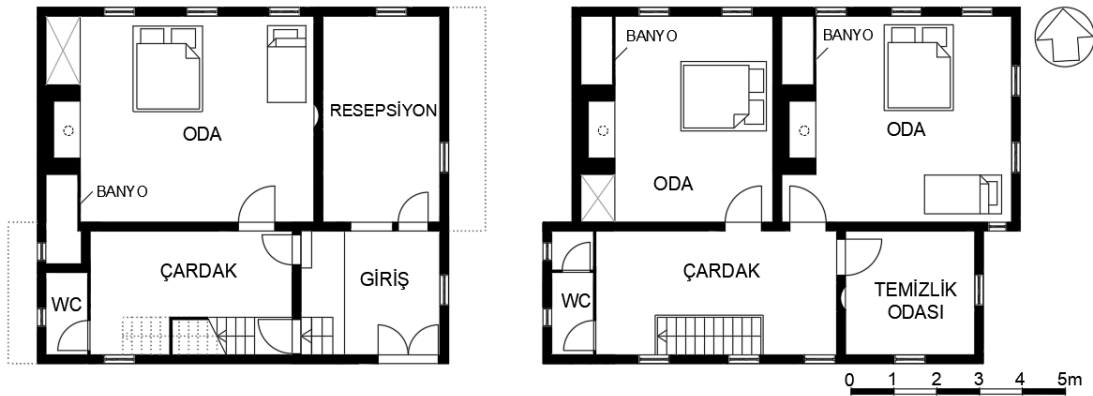
Yerleşkenin odak yapısını oluşturan eski köy okulunun ise konuk evi olarak yeniden işlevlendirilmesi uygun görülmüştür. Eski köy okulunun konuk evi olarak değerlendirilmesinde, yapının mevcut mekânsal özellikleri ile Hadrianopolis Antik Kenti'ne olan yakınlığı birlikte belirleyici olmuştur. Bu doğrultuda önerilen yerleşke düzeninde eski köy okulu konuk evi, yeni okul binası restoran-kafeterya, eski öğretmen lojmanı muhtarlık ve bağımsız yapı ise ortak kullanım tuvaleti olarak değerlendirilmiştir. Böylece mevcut kullanım alışkanlıklarını sürdüren, kültür turizmini destekleyen ve yerleşke ölçeğinde bütüncül bir kullanım modeli oluşturulmuştur (Görsel 19).

Görsel 19. Yeniden işlevlendirilmiş Hamzalar köyü konuk evi yerleşkesi vaziyet planı

Konuk evi önerisi hazırlanırken yapının özgün plan kurgusu, taşıyıcı sistemi ve karakteristik mimari elemanlarının korunması temel tasarım ilkesi olarak benimsenmiştir. Yeni işlevin mevcut mekânsal organizasyona en az müdahaleyle uygulanabilmesi hedeflenmiş, bu nedenle dolaşım şeması ve ana mekân organizasyonu değiştirilmemiştir.

Zemin katta bulunan eski derslik, konuk odası olarak değerlendirilmiştir. Giriş bölümünün doğusunda yer alan eski öğretmen odası ise yeni kullanımın gereksinimleri doğrultusunda resepsiyon olarak düzenlenmiştir. Ana giriş, hol ve merdiven kurgusu korunmuş, özgün ıslak hacim mevcut konumunda kullanılmaya devam etmiştir. Hol bölümü ise kullanıcıların bir araya gelebileceği ortak oturma ve dinlenme alanı olarak değerlendirilmiş, yapının sosyal kullanımını destekleyecek şekilde düzenlenmiştir. Birinci katta bulunan derslikler, yapının mevcut mekânsal büyüklükleri korunarak farklı kapasitelerde konuk odalarına dönüştürülmüştür. Küçük olan derslik ise temizlik odası olarak değerlendirilmiştir. Kat holü, zemin katta olduğu gibi ortak kullanım alanı olarak düzenlenmiş ve kullanıcıların dinlenebileceği yarı kamusal bir mekân olarak tasarlanmıştır. Üst kattaki tuvalet hacmi de özgün konumunda korunarak banyo işleviyle kullanılmaya devam etmiştir. Bunun yanında, büyük odalarda bulunan yüklüklerin içerisinde yer alan geleneksel gusülhane düzeni sürdürülmüştür. Böylece yapının özgün iç mekân organizasyonunu oluşturan geleneksel kullanım biçimlerinden biri de yaşatılmıştır (Görsel 20).

Zemin kat planı

Birinci kat planı

Görsel 20. Yeniden işlevlendirilmiş Hamzalar köyü konuk evi kat planları

Yapının yeniden işlevlendirilmesi sürecinde özgün mimari karakteri oluşturan taşıyıcı sistem, dolaşım düzeni, merdiven, ıslak hacimler, ahşap yüklükler, ocak nişi, çiçeklikler, kapı ve pencere doğramaları ile bezemeli ahşap tavanlar korunmuştur. Zemin kattaki konaklama odasında yüklük ile tuvalet birleştirilerek banyo oluşturulmuş olup, birinci katta kuzeydoğu odasına diğer odalardaki geleneksel elemanlar ile uyumlu olacak şekilde banyo ve ocak eklenmiştir. Yeni işlev için gerekli müdahaleler, özgün yapıya zarar vermeyecek ve geri döndürülebilir nitelikte tasarlanmış; taşıyıcı sisteme ve plan kurgusuna büyük ölçüde müdahale edilmemiştir. Böylece yapının tarihsel kimliği korunurken çağdaş kullanım gereksinimlerinin karşılanması amaçlanmıştır.

Önerilen konuk evi işlevi sayesinde yapı yeniden günlük yaşamın bir parçası hâline gelecek; düzenli kullanım ve bakım yoluyla fiziksel sürekliliği desteklenecek, aynı zamanda Hadrianopolis'i ziyaret eden kullanıcılar için kırsal ölçekte alternatif bir konaklama seçeneği sunacaktır. Böylece eski köy okulu yalnızca korunması amaçlanan bir kültür varlığı olmaktan öteye geçerek, kırsal turizmi destekleyen, yerel ekonomiye katkı sağlayan ve kültürel mirasın sürdürülebilir biçimde yaşatılmasına hizmet eden yaşayan bir miras yapısı olarak geleceğe aktarılacaktır.

SONUÇ

Cumhuriyet'in ilk yıllarında kırsal yerleşmelerde inşa edilen köy okulları, yalnızca eğitim hizmeti sunan yapılar değil, aynı zamanda dönemin eğitim politikalarını,

mimarlık anlayışını ve kırsal yaşam kültürünü yansıtan önemli kültürel miras öğeleridir. Ancak kırsal nüfusun azalması, taşınmalı eğitim sisteminin yaygınlaşması ve eğitim yapılarının işlevlerini yitirmesi sonucunda bu yapıların önemli bir bölümü uzun yıllardır kullanılmamakta; düzenli bakımın yapılmaması nedeniyle fiziksel bozulmalar giderek artmaktadır. Bu durum, söz konusu yapıların belgelenmesi, korunması ve sürdürülebilir kullanımının sağlanmasına yönelik çalışmaların önemini artırmaktadır.

Bu çalışma kapsamında Karabük ili Eskipazar ilçesi Hamzalar köyü Merkez Mahallesi'nde bulunan eski köy okulu tarihsel gelişimi, mimari özellikleri, yapım tekniği ve mevcut fiziksel durumu açısından ayrıntılı olarak incelenmiştir. Yapının plan şeması, taşıyıcı sistemi, cephe düzeni ve iç mekân özellikleri belgelenmiş; özgün mimari elemanlarının büyük ölçüde günümüze ulaştığı belirlenmiştir. Özellikle ahşap taşıyıcı sistem, bağdadi duvar tekniği, yüklükler, ocak nişleri, çiçeklikler, ahşap kapı ve giyotin pencere doğramaları ile bezemeli ahşap tavanlar, yapının özgün karakterini günümüze taşıyan önemli mimari bileşenler olarak değerlendirilmiştir. Buna karşılık uzun yıllar kullanılmamasına bağlı olarak malzeme kayıpları, bakım eksikliğinden kaynaklanan bozulmalar ve sonradan gerçekleştirilen sınırlı müdahalelerin yapının fiziksel bütünlüğünü olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

Çalışmanın önemli çıktılarından biri, yerleşkedeki mevcut yapıların kullanım sürekliliğinin korunarak yeni işlevle ilişkilendirilmesidir. Yerleşke incelendiğinde yeni okul binasının, eski öğretmen lojmanının ve bağımsız tuvalet yapısının günümüzde de köy halkı tarafından kullanılmaya devam ettiği görülmüş; bu durum yeniden işlevlendirme önerisinin mevcut kullanım alışkanlıklarını koruyacak şekilde geliştirilmesine olanak sağlamıştır. Böylece öneri, yalnızca eski köy okulunun yeniden değerlendirilmesine değil, yerleşke ölçeğinde sürdürülebilir bir kullanım modelinin oluşturulmasına dayandırılmıştır.

Yeniden işlevlendirme önerisinin geliştirilmesinde Hadrianopolis Antik Kenti'nin bölge için oluşturduğu kültür turizmi potansiyeli önemli bir tasarım girdisi olarak değerlendirilmiştir. Yerleşkenin antik kente yaklaşık 5,7 km uzaklıkta bulunması, önerilen konuk evi işlevinin bölgesel turizm faaliyetlerini destekleyebilecek uygun bir kullanım modeli oluşturduğunu göstermektedir. Bu kapsamda eski köy okulunun konuk evi, yeni okul binasının restoran-kafeterya, öğretmen lojmanının muhtarlık ve bağımsız yapının ortak kullanım tuvaleti olarak değerlendirilmesiyle, hem köy halkının mevcut kullanım düzeninin korunması hem de ziyaretçilerin temel gereksinimlerinin karşılanabileceği bütüncül bir yerleşke önerisi geliştirilmiştir.

Hazırlanan öneride, yapının özgün plan şeması, dolaşım sistemi ve karakteristik mimari elemanları korunmuş; müdahaleler yalnızca yeni kullanımın gerektirdiği düzenlemelerle sınırlandırılmıştır. Bu yaklaşım, uluslararası koruma ilkelerinde benimsenen en az müdahale, özgünlüğün korunması ve geri döndürülebilirlik ilkeleriyle uyumlu bir yeniden işlevlendirme anlayışı ortaya koymaktadır. Böylece yapının tarihsel kimliği korunurken güncel gereksinimlere cevap verebilecek sürdürülebilir bir kullanım modeli oluşturulmuştur.

Bu araştırmanın en önemli katkılarından biri, Hamzalar köyü eski okul yapısının tarihsel ve mimari özelliklerini ilk kez bilimsel olarak belgeleyerek literatüre kazandırmasıdır. Literatürdeki benzer çalışmaların ağırlıklı olarak Cumhuriyet dönemi köy okullarının tarihsel gelişimi, tip projeleri, mimari özellikleri ve koruma sorunlarına odaklandığı görülmektedir. Bu çalışmanın farklılaşan yönü ise eski köy okulunun yeniden işlevlendirilmesini yapı ölçeğiyle sınırlamayan, yerleşkenin mevcut kullanım biçimlerini

ve kültürel turizm bağlamını birlikte ele alan bir yaklaşım geliştirmesidir. Ayrıca çalışma, Cumhuriyet dönemi kırsal eğitim yapılarının yalnızca mimari miras olarak korunmasının yeterli olmadığını; bu yapıların bulundukları çevrenin kültürel ve ekonomik potansiyelleriyle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, Hamzalar köyü eski okulunun yeniden işlevlendirilmesine yönelik geliştirilen öneri, kültürel mirasın korunması ile kırsal turizmin desteklenmesini bir araya getiren bütüncül bir koruma yaklaşımı sunmaktadır. Yapının yeniden kullanıma kazandırılması yalnızca fiziksel korunmasına katkı sağlamayacak; aynı zamanda köy yaşamının sürekliliğini destekleyen, yerel ekonomiye katkı sunan ve kültürel belleğin gelecek kuşaklara aktarılmasına olanak sağlayan sürdürülebilir bir kullanım biçimi oluşturacaktır. Bu yaklaşımın, benzer özelliklere sahip Cumhuriyet dönemi kırsal eğitim yapılarının sürdürülebilir biçimde korunmasına yönelik gelecekte gerçekleştirilecek çalışmalara da örnek oluşturacağı değerlendirilmektedir.

Etik İlkeler

Çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Araştırma kapsamında yazarlar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı

Bu makalenin yazarları herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması içerisinde bulunmamıştır.

Yapay Zekâ (YZ) Taahhütnamesi / Artificial Intelligence (AI) Commitment

Bu makalenin yazarları; makale yazım sürecinde yapay zekâ araçlarından yararlanmadıklarını beyan etmişlerdir.

The authors of this article have stated that they did not use any artificial intelligence tools during the writing process.

KAYNAKÇA

- Ahunbay, Z. (1996). *Tarihi çevre koruma ve restorasyon*. Yem Yayınları, İstanbul.
- Aktürk, S. (2020). *Atıl köy okullarının yeniden işlevlendirilmesi: Çanakkale örneği* [Yüksek lisans tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Al Şensoy, S., & Yetim, E. (2023). Eğitim yapılarında ahşap malzeme kullanımı. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 19(1), 207–238.
- Ceylan, G., & Ertek, M. H. (2026). Erken Cumhuriyet dönemi köy okulları ve tip projeler: Nallıhan Çomak Köyü İlkokulu iç mekân incelemesi. *Kent Akademisi*, 19(1), 1–23.
- Cengizkan, A. (2024). Margarete Schütte-Lihotzky: Her functionalist practice and the village school projects in Turkey. *The Journal of Architecture*, 29(5–6), 771–798. <https://doi.org/10.1080/13602365.2024.2441119>
- Çelikbaş, E. (2023). A first consideration of Roman traces in Paphlagonian Hadrianopolis according to the data of 2018–2021. *Tios/Tieion on the Southern Black Sea in the Broader Context of Pontic Archaeology*, 105–120.

- Dere, M. E., & Oral, M. (2020). Erken Cumhuriyet döneminde Ernst Arnold Egli'nin köy ilköğretim planları ve eğitimin önemi. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 21(47), 252–277.
- Eminağaoğlu, Z., & Çevik, S. (2007). Kırsal yerleşmelere ilişkin tasarım politikaları ve araçlar. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 22(1), 157–162.
- Google. (2026). *Google Earth*. <https://earth.google.com/>
- ICOMOS, 1964, *International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites* (Venedik Tüzüğü).
- Kantar, Z. (1998). *Kırsal yerleşmelerde dış mekân organizasyonu: Artvin ili köyleri* [Yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Karacabey, B., & Topçu, S. M. (2025). *Ardahan'da Erken Cumhuriyet döneminde inşa edilen lojmanlı köy okulları. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 41(111), 181–222. <https://doi.org/10.33419/aamd.1700112>
- Karataş, M. (2021). *Safranbolu'daki köy ilköğretim ve lojmanlarının koruma sorunları ve Kadıbükkü Köyü İlkokulu örneğinde restorasyon ve sürdürülebilirlik önerileri* [Yüksek lisans tezi]. Karabük Üniversitesi.
- Kul, F. N. (2011). Erken Cumhuriyet dönemi ilköğretim binaları. *Mimarlık*, 360, 66–71. <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=374&RecID=2862>
- Özbek, Y. (2019). Kayseri/Pınarbaşı'nda Erken Cumhuriyet dönemi (1923–1945) köy okulları. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 9(1), 267–286.
- Özkan, S., Turan, M., & Üstüncök, O. (1979). Institutionalized architecture, vernacular architecture and vernacularism in historical perspective. *METU Journal of the Faculty of Architecture*, 5(2), 127–156.
- Resmî Gazete. (1924, 6 Mart). *Tevhid-i Tedrisat Kanunu* (Kanun No. 430). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.430.pdf>
- Türkmen, K. (2022). Denizli'de Erken Cumhuriyet ideolojisinin temel taşları: Köy mektepleri. *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 18(35), 355–393.
- Yıldız, G. (2014). *Conservation principles for an early Republican period primary school building: Mimar Kemal Primary School* [Master's thesis]. Middle East Technical University.
- Yıldız, M. (2022). Denizli'deki Erken Cumhuriyet dönemi okul yapılarının mimari özelliklerine genel bir bakış. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 9(3), 964–996.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Village schools constructed during the Republican period played a significant role in extending educational opportunities to rural settlements while also reflecting the architectural understanding and modernization policies of the period. Besides their educational function, these buildings became important public structures that shaped the social and cultural life of rural communities. However, demographic changes, migration

from rural areas, and the widespread implementation of the transportation-based education system have caused many village schools to lose their original functions. As a result, numerous school buildings have remained abandoned for decades and have gradually deteriorated due to the lack of regular maintenance.

Previous studies have mainly focused on the architectural characteristics, typological development, and conservation problems of early Republican village schools. Although these studies provide valuable information regarding rural educational heritage, research on the documentation and adaptive reuse of abandoned rural school buildings remains limited. In particular, no scientific study has previously documented the former village school located in Hamzalar Village, Eskipazar District, Karabük Province. Accordingly, this study aims to document the historical development, architectural characteristics, and current conservation condition of the former Hamzalar Village School and to develop an adaptive reuse proposal that supports its sustainable preservation while considering the cultural tourism potential of the surrounding area.

Method

The research was carried out through an integrated architectural documentation and evaluation process. Initially, the historical background of the building and its current physical condition were investigated through field studies and on-site observations. The architectural characteristics of the building, including its settlement layout, spatial organization, construction system, material properties, and characteristic architectural elements, were documented and analyzed. Subsequently, the conservation condition of the building was assessed by examining its structural integrity, spatial authenticity, and the preservation level of its original architectural components. The findings obtained from the field studies were evaluated together with previous research on Republican-period village schools and rural architectural heritage.

Finally, an adaptive reuse proposal was developed by considering the existing settlement pattern, current functions within the school campus, and the cultural tourism potential of the nearby ancient city of Hadrianopolis. During the design process, preserving the original spatial organization and architectural identity of the building was accepted as the principal conservation criterion.

Findings

The study revealed that the former village school largely preserves its original architectural character despite long-term abandonment. The building is a two-storey timber structure constructed using the traditional bağdadi construction system. The original plan organization, circulation scheme, timber structural system, and many characteristic architectural elements have survived with relatively limited alterations. Interior investigations identified several original features, including built-in cupboards, fireplace niches, flower niches, timber doors and sash windows, and ornamented timber ceilings. Although deterioration resulting from weathering and insufficient maintenance was observed in certain structural and finishing elements, the overall architectural integrity of the building remains largely intact. The school campus also includes a newer school building, a former teacher's residence currently functioning as the village headman's office, and a detached toilet building. These structures continue to serve the local community and provide an opportunity to develop an integrated adaptive reuse strategy for the entire campus.

Conclusion and Discussion

The study demonstrates that the former Hamzalar Village School has largely preserved its original architectural character despite long-term abandonment and retains significant potential for adaptive reuse. Based on the architectural analyses, the building is proposed to be converted into a guesthouse, while the existing functions of the surrounding campus buildings are maintained. The proposal benefits from the cultural tourism potential of the nearby ancient city of Hadrianopolis and promotes the sustainable use of the entire campus. By combining architectural conservation with rural tourism, the study presents a practical approach for preserving Republican-period rural educational heritage and offers a reference for the adaptive reuse of similar village schools that have lost their original functions.